

A szászvári templom modernizálója: Szabó Géza esperes-plébános (1913-1920)

Szabó Géza esperes-plébános a 20. század elején szolgált Szászváron, életpályájáról mégis viszonylag hézagos, egyenetlen forrásanyaggal rendelkezünk. Ennek fő oka az, hogy a papok által a 19. század folyamán még oly gondosan vezetett „Historia Parochiae” egy betűt sem tartalmaz róla. Amúgy hivatali elődei Bubregh Béla és Dr. Szilvássy Mihály sem írtak már semmit ebbe a fontos forrásértékű kéziratos műbe. Viszont, abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy a plébánosi szolgálatban Szabó Gézát követő Rudolf Mátyás (1920-1935) püspöki intenció alapján visszamenőlegesen röviden ismertette a három korábbi elődjének a tevékenységét. Az ő információ azért tekinthető hitelesnek, mivel még Szilvássy idején az 1890-es években 3 évig káplánkodott mellette, ismerte Szászvárt. Bevallottan szerette a történelmet. Így számára ez az oknyomozás, melyet a püspöke rendelt el, számára nem egy adminisztratív teherként nehezedett. Rudolf Mátyás precíz és hiteles leírását levéltári és egyéb forrásokkal vetettük össze, illetőleg egészítettük ki, feldolgozva közel negyven a korabeli sajtóban publikált híradást is.

Szabó Géza 1874 május 4.-én született „Németh Ürögh”-ön Szabó János iparos és Csapó Anna gyermekeként. Ezt a hajdan önálló települést utóbb Rácvárosnak kezdték elnevezni és Pécs részévé vált. 1888-ban lépett be a pécsi papnevelő szemináriumba, majd tanulmányai végeztével 1896-ban szentelték pappá. Ezután Berkesdre került káplánnak egy évre, majd 1897-től már a szekszárdi főgimnázium teljes státusú hittanára lett.

Még a gimnáziumi tanárkodása idején, 1905-ben négy pedagógussal járt Szászváron a felsőbb osztályos tanulókkal egy tanulmányi kiránduláson. Egyik vasárnap hajnali 5 órakor 11 kocsival indultak el Szekszárdra. Szászvárra érkezve először misét hallgattak, majd a bányatelepre vonultak fel, ahol a bányatársulat nevében Grósz Ábris főmérnök fogadta az érkezőket. A társulat *„...rendkívüli előzékenységgel gondoskodott a kirándulók ellátásáról és szórakoztatásáról.”*-fogalmaz a megyei sajtó.¹

Szabó Géza 15 évnyi hittanárkodását követően került a jól javadalmazott szászvári plébániára. Még 1912-ben érdemei elismeréséül a pápa tiszteletbeli titkos káplánjává nevezte ki. A szekszárdiak fájó szívvel búcsúztak el tőle, de egyúttal gratuláltak a szászváriaknak. Véleményük szerint Szabó Géza személyében *„igazi lelkipásztort, rendszerető és kötelességtudó plébánost nyertek.”*Búcsú bankettet szervezett a tiszteletére az Olvasókör, amelyet nem csupán Szekszárd, hanem Tolna vármegye legvirágzóbb és legnépesebb egyesületévé formált. Szabó Géza bölcs és tapintatos vezetésével a legnagyobb

mértékben szolgálta az igazi vallásos és hazafias népkultúrát. „Az ifjúság nevelése és oktatása, nemkülönben a másirányú hasznos és önzetlen tevékenysége eredményezte azt a ritka ragaszkodást és szeretetet, mely őt Szekszárdon minden rendű és rangú néposztály részéről körbevette.”- tudósít a helyi sajtó. Az Olvasókör dísztermében 186-an vettek részt Szabó Géza búcsúztatásán, amelyen sok szónoklat is elhangzott. A szekszárdi állomáson a polgári leányiskola növendékei búcsúztatták gyönyörű virágcsokrot átnyújtva neki.

Szabó Géza 1913 január 11.-én érkezett a szászvári vasútállomásra, ahová szülei és szekszárdi tisztelői is elkísérték. Az állomáson a falu bírása üdvözölte, majd virágokkal feldíszített banderistákból álló hosszú kocsisorral vonultak a templomhoz, illetve a plébániához. „Festői látványt nyújtott a küllőkig felvirágzott kocsis a banderisták között-melyen a szászváriak vitték be az új plébánosukat a hívők éljenzése közben...”- olvassuk egy másik újságcikkben.

A szászvári parókia előtt összesereglett iskolások részéről egy 6. osztályos lány, továbbá a káplán mondott üdvözlő szavakat. Az új plébános mindkét beszédre meghatottan, gyönyörűen válaszolt. Ezután a plébánián különböző küldöttségeket fogadott, amelyeket állandó szeretetéről és jóindulatáról biztosított.²

Szabó Géza 1914 március 22.-én alakította újjá a már 10 év óta szünetelő Szászvári Katolikus Olvasókört, ehhez a korábbi szekszárdi tapasztalatait is felhasználta. Ezt a szervezetet eredetileg még 1895-ben Dr. Szilvássy Mihály esperes-plébános és az akkori káplánja, Rudolf Mátyás alapította, amúgy egy évvel a szekszárdi előtt, de Szilvássy halálával 1904-ben megszűnt. Az Olvasókör célja a társadalmi élet vallásos alapon való fejlesztése és a magyarosodás terjesztése, valamint az ipar, a föld-, és szőlőművelés szakszerű ápolása lett. Ezt a törekvést kölcsönös eszmecserék, felolvasások, valláserkölcös és hazafias szellemű lapok, könyvek olvasásával kívánták elérni. Mindjárt az újr alapításkor 110 tag jelentkezett az Olvasókörbe, amelynek egyházi elnöke Szabó Géza, világi elnöke pedig Suligói András lett, a „Pro ecclesia et Pontifice” pápai érdemkereszt birtokosa, a templom egyik nagy jótévője. A tisztikar további tagjai: az ügyvezető elnök a mindenkori káplán, akkor Kletzl Béla. Az Olvasókör igazgatója Jéger Antal tanító, a jegyzője pedig Toponáry Ferenc kántortanító. Könyvtárosnak egy csizmadia mestert, Köves Kálmánt választottak, akiben jelen tudásunk szerint Szászvár első helytörténet kutatóját tisztelhetjük. A Bakbúzpusztai római villagazdaság felfedezője, aki onnan való római téglákat szolgáltatott be a pécsi múzeumnak.

1914 április 26.-án egy 11 főből álló küldöttség érkezett Szekszárdról Szászvárra, hogy egy díszlevelet adjanak át Szabó Gézának „a szekszárdi katolikus körben 15 éven keresztül eltöltött fáradhatatlan, lelkes, szeretet

teljes, nehéz akadályokat leküzdő, a kört felvirágoztató munkájáért". Dr. Zsigmond Ferenc pohárköszöntőjében méltatta Szabó Géza fáradságot nem ismerő egyleti és szociális tevékenységének sikereit és gratulált, hogy a szászváriak ilyen kiváló elnököt kaptak. Horváth Géza igazgató tanító pedig a vallásos és hazafias oktatás terén Szekszárdon kifejtett tevékenységét emelte ki a beszédében *„mely a legnemesebb erényeket fakasztotta a vezetésére bízott tanuló ifjúság szívéből.*" Így tehát Szabó Gézát örökös tiszteletbeli tagjukká választották. A szekszárdiak közös ebédet tartottak az újjáalakult Szászvári Olvasókör tisztviselőivel, majd együtt megnézték a falu híres szülöttjének Kiss György szobrászművésznek Szászvár falu végén felállított keresztjét. Ezután megtekintették az akkor még szinte újonnan kifestett templomot és a Kiss György által ajándékozott oltárszobrot is a Szent Anna kápolnában, amely *„mindenkinek osztatlan tetszését nyerte meg.*"-tudósít erről a korabeli sajtó.³

Sajnos nem sokára postázták a katonai behívókat. Megható módon búcsúztak el a szászvári plébánia és a filiák hadkötelesei. Az egyik vasárnap mind a 180-an meggyóntak este 10 óráig. Hétfő reggel pedig Szabó Géza ünnepélyes szentmisét mondott a bevonuló katonákért, akikhez a zsúfolásig megtelt templomban olyan szívhez szóló és hazafias érzéstől sugallt búcsúbeszédet intézett, hogy az egész templomot hangos zokogás töltötte be. A szentmise a Himnusz eléneklésével ért véget. A hívek nagy sokasága kísérte ki az állomásra a község hadfiait, hogy bár fájó szívvel, de Istenhözadot mondjanak a távozóknak.⁴

Szabó Géza plébános a szászvári templom modernizálója. Az általa szorgalmazott restaurációs tevékenységét az alábbiakban csupán röviden összegezzük, mivel korábbi írásainkban ezekről már részletesen szoltunk. Még így, vázlatosan is egy nagyon impozáns összeállítást kapunk.

Ennek a restaurációs folyamatnak az első időszaka Szabó Géza ideérkezéséhez kötődik, tehát az 1913-14-es évekhez. Ekkor a templom teljes kifestésre került. Éber Sándor bajai tanítóképző intézeti rajztanár, festőművész kapta ezt a megbízatást, aki elkészítette a mennyezeti freskókat. A velük harmonizáló díszítő motívumokat a szászvári születésű Vörös János pécsi mester festette meg. Az egyszerű ablakok helyére színes, művészi kivitelű üvegfestményű ablakok kerültek Ligeti Sándor pesti mester által. Suligói András nagyvállalkozó egy teljesen új Angster orgonát ajándékozott a templomnak. 1913 szeptemberére elkészült a Szent Anna kápolna, amelyet a szentély déli oldalához toldottak. Mivel a liturgikus tér így kibővült a templom újraszentelésére eljött gróf Zichy Gyula megyéspüspök, aki két napot töltött Szászváron. A kápolnába Kiss György, helyi születésű országos hírű szobrászművész 1914-ben elkészíti az oltárszobrot, amely Szűz Mária anyját Szent Annát ábrázolja és vélhetően a saját édesanyjáról mintázta meg. A régi

nagyharang a hívek adakozásából ki lett cserélve egy 7 mázsásra, amely 1913 decemberére készült el Boditsi Sándor harangöntő műhelyében Baján. Még szintén 1913-ban a régi toronyóra helyett a hívek adományából egy újat vettek. Új padok készültek a templomba és egy új csillár. A plébánia tetőzete és a templom külseje felújítva lett, de erről nincs részletesebb ismeretünk, vélhetően csupán külső festést jelenthetett. A templom körüli tér is befásításra, rendezésre került.⁵

Szabó Géza a szíven viselte a gyermekek zenei képzését, egy harmóniumot is beszerezett az iskolába. Élete vége előtt a község villamosításával egyidejűleg bevezette a templomba, a parókiára és az akkoriban „újnak” nevezett iskolába is a villanyvilágítást. (Ezt az 1911-ben elkészült épületet már lebontották. 2016-ban a vár rekonstrukciója, az ásatás folytatása miatt.)

Szabó Géza nevéhez fűződik a pásztorjátékok megtartásának rendszeressé tétele az iskolában. Ezeket többször bemutattak, nem csupán karácsonykor és a bevételeit általában jótékony célokra fordítottak.

Az első pásztorjátékot már 1913 karácsonyára betanította az ifjúságnak a plébános a „Betlehemi Bakter” címmel, amelynek énekszámait Jéger Antal tanító kísérte, míg a színpadi tájképeket és a díszleteket Toponáry Ferenc kántortanító festette. A szép és tanulságos színdarab mágnesként vonzotta a környék lakosságát. *„A bájos karácsonyi karénekek és festői csoportok valósággal elbűvölték a közönséget”*-olvassuk a sajtóban. A 360 koronát kitevő bevételt egy értékes harmónium beszerzésére kívánták fordítani, amelyet a Szent István Társulattól rendeltek meg. 1915 karácsonyi, illetve a következő év elején tartott előadások bevételének a felét a harcoló katonák javára, a másik felét pedig az iskolai könyvtárra fordították.

1916 karácsonyára már bővült a repertoár Az iskola színpadára került a „Betlehemi asszonyok” és az „Elesett katona árvája” című darabok, amelyeket háromkirályok ünnepéig tömegesen látogatták a környékről, így hétszer adták elő. Ekkorra már a zenei kíséretet, az időközben beszerezett 15 változatú amerikai rendszerű harmóniummal Jéger Antal szolgáltatta. A 770 korona tiszta bevételt a *„népszerű és ügybuzgó plébános a szászvári iskola kulturális céljaira fordít.”*-írja a korabeli sajtó.

1917 karácsonyára új darabok készültek el, amelyek már a háború következményeit és a béke óhaját is címükben viselik: „A kis honvédek”, „A hadiárvák”, „Békét hozott a kis Jézus”. Az 1918 január elején megtartott 5 előadás bevételeit iskolai vetítógépre fordították, 1919-ben pedig a templom villanyvilágításának részbeni fedezésére.⁶

1914 júniusában Szent Péter és Pál apostolok ünnepére processió indult Szászvárról Máriagyúdre. Szabó Géza és Jéger Antal kántortanító vezette

zarándoklaton körülbelül 320 fő hívő vett részt, többen az iparosok és az értelmiségiek közül is. Megható jelenet volt, amikor 3 napnyi gyaloglást követően megérkeztek és *„felvonultak a gyüdi jubileumi kereszthez, melyet Szászvár érdemes szülötte Kiss György hírneves budapesti szobrászművész alkotott. E kereszt lábainál Szabó Géza lelkes beszédet intézett a hívekhez.”*-írja a helyi sajtó. A processió hazafelé tartó hívek a pécsi székesegyház búcsújából is kivették a részüket egy rövid ájtatossággal.

1916 májusában „háborús zarándoklat” vonult Magyarereggyre. A kárászi templomból indult processióra Szabó Géza szászvári és a filiákból való 4000 főnyi hívővel csatlakozott, köztük 100 fehérbe öltözött leánnyal. *„A szentmise előtt Rausz Alajos kárászi plébános mondott épületes és magas lendületű szentbeszédet”,* majd Szabó Géza plébános *„Szűz Mária, a magyarok védasszonyának fokozottabb tiszteletére serkentette a nagyszámú híveket.”*-írják erről a megyei sajtóban.⁷

Még 1915-ben Károly Ignác a pécsi-budai külváros plébánosa, nyugállományba vonult. Ismertebb nevén: az Ágoston-téri templomról van szó. Ekkor tízen indultak a megüresedő plébániát elnyerni, közöttük a fiatal ambiciózus Szabó Géza is. A közgyűlés viszont Czernohorstky József pécsváradi plébánost választotta, akit a püspöknek bemutatásra javasoltak.⁸

A Katolikus Népszövetség 1908-ban alakult meg. Hitbuzgalmi és közéleti egyesületként célként tűzte ki a nép hitbéli, erkölcsi és társadalmi fejlődésének az előmozdítását az oktatás és a nevelés révén. Ehhez népgyűléseket, értekezleteket tartottak, amelyeken az erkölcsi bajok forrásával és azok orvoslásával is igyekeztek foglalkozni. Szabó Géza 1916 év elején, egymásután négy vasárnap délután jelent meg Szászvár, Máza, Györe és Császa községekben a tanítók közreműködésével a Katolikus Népszövetség gyűlésein, amelyeken *„ismert ékesszólásával a háborús viszonyok dacára 250-ről 350-re sikerült felemelnie a népszövetségi tagok számát.”*- olvassuk a helyi sajtóban.

A Mágocsi Esperesi Kör Ember János királyi tanfelügyelő jelenlétében Szászváron rendezte meg 1917-ben a közgyűlését. Szabó Géza tiszteletbeli pápai káplán, szászvári plébános tartott ekkor mindvégig feszült figyelemmel kísért felolvasást a serdülő ifjúságra testileg is lelkileg is oly káros dohányzásról. *„Igazán kár, hogy e lebilincselő, élvezetes stílusban tartott tanulságos értekezés csak szűk hallgató körre szorult.”*- fogalmaz a megyei sajtó. Az összejövetel fő célkitűzése a Pécsen létesítendő „Tanítók Házára” való gyűjtés volt. Szabó Géza az elsők között váltotta meg ezen célt szolgáló részes jegyét. A jelenlévő papok és tanítók is sorra jegyeztek 50 koronát, így összesen 400 korona gyűlt össze. A gyűlésük végeztével Szászvár érdemes bírása (véltetően Dallos Jánosról van szó) az előljárással együtt *„hadi közös ebédre”* invitálta a megjelenteket.⁹

Az 1919-es Tanácsköztársaság időszaka, sőt már annak az előzményei is Szászváron az egyházellenesség jegyében teltek el.

Várszegi Alajos közleménye szerint 1919 márciusában ismeretlen egyének éjnek idején dinamitot dobtak be a plébánia udvarára, de a robbanás nem okozott bajt. Valójában ez az incidens már jó egy évvel korábban, pontosabban 1918 február 22.-én hajnalban történt. A behajított dinamitpatron a helyi bányából származott, viszont mivel a kanóca elaludt, így nem tudott működésbe lépni a szerkezet. Szabó Géza feljelentést tett, a csendőrség pedig nyomozást folytatott ez ügyben, amelynek az eredményét viszont nem ismerjük. Érthetetlen, hogy akadt olyan ember, aki Szabó Géza élete ellen tört-írja az egyik Tolna megyei napilap, hiszen *„...példás buzgalomával emelte a lelki életet, teljesen restauráltatta a templomot”*.

1919 március 15.-én a mai Főtéren (akkori hivatalos nevén: Piac tér) népgyűlést tartott a bányászóság. A szónok az őszirózsás forradalom jelentőségét méltatta, utalt a bányászok rossz helyzetére, több fizetést, a munkakörülmények javítását szorgalmazta. A pécsi püspököt viszont azzal vádolta meg a szónok, hogy a megszálló szerb tisztekkel pezsgőzik. Tehát, hogy a püspök és a papok hívták volna be a szerb csapatokat az országba.

Valójában az igazság az volt, hogy a szerbek Károlyi Mihály a „vörös gróf” szinte teljesen szociáldemokratákból álló vezérekkel együtt leutazott Belgrádba, hogy a francia tábornokokkal tárgyaljanak a fegyverszüneti feltételekről. Egyetlen püspök, kanonok, vagy pap sem volt közöttük, amikor beleegyeztek abba, hogy a (kis)antant csapatok megszállják Magyarország több városát, köztük Pécsét is. Amúgy az agitátorok egy agitációs alap költségein utaztak le Belgrádba, a szerbek bejövételének indokául pedig igyekeztek bűnbakot keresni.

A szászvári Piac téren tartott gyűlésen jelen volt Szabó Géza plébános a szüleivel és a káplánnal. A helyi sajtó tárgyilagos és részletes közlése egy olvasói levélen alapul, amelyet kiegészíthetünk más forrásainkkal, így rekonstruálva magát az inzultust. Szóval az egyházat ért igaztalan vádakra Szabó Géza közbekiáltott: *„Ne higgyetek neki! Hazudik a vörös”*. Erre a szónok által fölingerelt nép *„nekirontott a plébánosnak, kést szegeztek a mellének, agyba-főbe verték úgy, hogy most is ágyban fekvő beteg. A szerencsétlen embert csak az mentette meg az agyonveréstől, hogy ősz édesanyja és édesapja a saját testükkel fogták fel a fiuknak szánt ütéseket. Amikor a plébánost már nem érték el, félholtra verték az édesapját.”*-tudósít erről a helyi sajtó. Más forrásból megtudjuk az inzultust elkövető nevét is: Reinhardt Jánosnak hívták, aki az Öregiskola (ma már nem létező ún. „100 éves éves iskola”) sarkától egészen az akkor még a várban lévő plébánia kapujáig ütlegette a diákkora óta szívbeteg plébánost, szüleit, valamint a káplánját Diczenty Gyulát.

A harmadik „jeles” cselekmény az volt, hogy szintén ismeretlenek a Nepomuki Szent János tiszteletére állított kis útmenti kápolnából kiemelték a szent szobrát és a Nagygátba, vagyis a Völgységi patakba dobták. Más forrásból tudjuk, hogy 4 vörös katona volt a tettes, akik összetörték és a patakba vetették a szobrot. Diczenty Gyula káplán egy új, művészi kivitelű szoborral ajándékozta meg a kis kápolnát. Ezt 1920 május 16.-án a gyónási titok vértanújának egyházi ünnepén Szabó Géza benedikált, az odaérkező híveknek hazafias, lelkesítő szentbeszédet tartva.

A kommün bukása után Horthy nemzeti hadseregének különítményei Bonyhád felől érkeztek Szászvára és három napig tartózkodtak itt, összefogdosták a „vörös forradalom” híveit, köztük Reinhardt Jánost is, Szabó Géza bántalmazóját és Szekszárdon megkezdődött a kihallgatásuk. Most a kedves olvasó azt fogja gondolni, jön a retorzió! Viszont Jézus nem ezt tanította...Így Szabó Géza plébános személyesen, egykori szekszárdi kapcsolatait kihasználva járt el a bántalmazója érdekében. Reinhardt Jánost rövid vizsgálati fogság után az ő közbenjárására szabadon engedték.¹⁰

Szászvár filiájából, Györéből is elvitték Bocz János fiát, Jánost akit kommunista elszólásai miatt 2 és fél évre ítéltek el Szekszárdon. Fennmaradt egy anonim méltóságnak íródott levél 1920 április 26.-án keltezve, amelyet Szabó Géza küldött. Ebben Bocz Jánost „derék hívének” nevezi kérve a fiának a feltételes szabadságát kieszközölni, hogy szüleinek, kiknek ő egyetlen fiuk a mezei munkákban segíthessen. Apja ugyanis lábbeteg, így alig képes a nehéz munkára, 24 holdjuk megműveléséhez nagy szükségük van rá. Szabó Géza plébános szerint Bocz János *„csak sajnálatra méltó áldozat, ki már megbánta elszólásait és remélhetőleg hasznos tagja lesz a haza polgárságának...Ezért bátorkodom őt Nagyméltóságod kegyes pártfogásába ajánlani”*- indokolja Szabó Géza a kérelmét. Így zárul a levél, amelyből az is kiderül, hogy a Szekszárdi Katolikus Körből ismerték egymást. Protekció kérés? Igen, az. Viszont egy jó ügy érdekében és az igazi krisztusi szeretet jegyében. Szabó Géza ugyanis valóban komolyan vette Jézus tanítását: *„Szeressétek ellenségeiteket, tegyetek jót haragosaitokkal, áldjátok átkozóitokat és imádkozzatok rágalmazóikért(...). Legyetek tehát irgalmasok, amint a ti Atyátok is irgalmas.” (Lk. 6,27-28,36)*¹¹

1919 szeptemberében gróf Zichy Gyula megyéspüspök Szabó Gézát nevezte ki a mágocsi kerület esperesévé. Így az adminisztratív és egyéb teendői még gyarapodtak.¹²

1920 februárjára elkészült a még korábban megrendelt Szentsír oltár, amely a plébánia területéhez tartozó 51 hősi halált halt katonának állított emléket. Az elhunyt katonák nevei az oltár alján, egy réztáblán vannak bevésve. Az oltárt az egyik vasárnap benedikálta a plébános, villannyal való felszerelése

még utána történt. Szabó Géza nem sokkal halála előtt a káplánjával Diczenty Gyulával közösen Szekszárdon kiadták a „Mária Országá énekes és imádságos könyv”-et, amelyben a szerzők 380 oldalon keresztül 364 egyházi éneket gyűjtöttek össze, könyvükbe belevéve a temetési szertartásokat és a nagyheti passiót is. A Molnár-féle nyomdai műintézetben készült el e könyv, amely a szekszárdi plébánián is kapható volt.¹³

Szabó Géza igen fiatal korában 1920 július 31.-én hajnalban 46 évesen elhunyt. Utóda, Rudolf Mátyás értékelése szerint *„a legagilisebbnek ismert fiatal pap volt, aki valóban nagyra volt hivatva...rátermettségével meg is tudta volna valósítani, ha buzgóságát fékezve lassabb tempóban dolgozik...agyondolgozta magát, talán azért, mert érezte, hogy kevés ideje van. 46 éves korában a szíve ölte meg, mert nem tudta elvégezni a tőle követelt munkatöbbletet (szívizomsorvadás). Állítólag már diák és kispap korában is megvolt e baja.”* Nyilvánvalóan ehhez hozzájárult a tüzes temperamentuma, elszánt politizálása, nem utolsósorban a kommün alatti már fent részletezett inzultusai: megverték, bombát dobtak a plébánia udvarára. Mindezek siettettk a betegségét és a korai halálát.¹⁴

Szabó Gézát 1920 augusztus 2.-án a szászvári temetőbe kísérték utolsó útjára. A falubeliek és a környék lakosságának ragaszkodását mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a hívek apraja és nagyja, körülbelül 3000 ember állotta körül a bánatos szülőkkel együtt a ravatalát, amelynek beszentelésére eljött Dr. Fent Ferenc apátplébános, püspöki helynök, aki celebrálta a gyászmisét és a temetési szertartást. A koporsója mellett ott állottak a -Tolnamegyei Ujság közlése szerint- Baranya vármegye törvényhatóságának, Szekszárd közönségének, az itteni katolikus köröknek, a szászvári tűzoltótestületnek a küldöttségei, a tanítótestületek tagjai és a jó barátok egész légiója. A gyászbeszédet Rausz Alajos kárászi esperes-plébános és Magyar Rezső kántortanító mondták, majd a tűzoltózenekar és a dalárda gyászindulója mellett kísérték utolsó útjára a *„keresztény és nemzeti irányynak fáradhatatlan apostolát.”*

Szabó Géza halálát követően két nekrológot is ismerünk róla. Az egyiket a Baranya megyei Dunántúl című lap közölte le, amelyben a szekszárdi hittanárságát emelik ki, továbbá, hogy *„annak keretein belül egy olyan erős katolikus mozgalmat szervezett, amely az egész országban ritkította párját...Szekszárd közönsége rajongásig szerette.”* Lelkes munkáját a pápa is elismerte, amikor is gróf Zichy Gyula püspök felterjesztésére pápai káplánná nevezte ki.

A Tolnai Ujság is elsősorban a szekszárdi Katolikus Kör felvirágoztatását részletezi. Íme: *„Lekötelezően nyájas modorával és szellemi fölényével társadalmi és valláskülönbség nélkül össze tudta hozni a kör helyiségében,*

városunknak széthúzásra hajló közönségét, melynek hazafias és keresztény irányú tovább nevelését a tanítás és művészet igaz fegyvereivel igyekezett fejleszteni, mintegy előre látva a bekövetkezett szomorú időknek minden tekintélyt leromboló szellemét.”

Szabó Géza Szászvára érkezőjén pedig „az elhanyagolt plébánia templomot és paplakot egy csapásra díszes fedél alá hozta, majd megmutatta, hogy miként lehet még faluban is az elhanyagolt templom és iskolateret gondos kézzel fenő-, és rózsaligetté átalakítani.”¹⁵

Szabó Géza szülei nem sokkal élték túl a fiuk elvesztését. Édesanyja, Csapó Mária Szabadszentkirályon hunyt el 70 éves korában 1921 február 25.-én, édesapja pedig 1926 november 29.-én 79 éves korában. A szülők is Szászvára lettek eltemetve a pap fiukhoz.¹⁶

Halálát követően az iskolaszéki tanácskozáson napirendre került a Szabó Gézának állítandó emlék formája. A javaslatok között felmerült: emléktábla a templomban, sőt szobor és mauzóleum is. Utódja, Rudolf Mátyás így vélekedik erről: „...ha egy papot megbecsülnek, abból a többire nézve is csak tisztesség háramlik...”. Az iskolaszék a nehéz időkre és a zavaros pénzügyi viszonyokra való tekintettel várakozó álláspontot foglalt el, és úgy nyilatkozott, hogy a „leghelyesebb lenne a templomban egy emléktáblát elhelyezni.” Ennek megvalósítását pedig az iskolaszék elnökére bízzák, tehát a mindenkori szászvári plébánosra...Sajnos, ez az elhatározás máig nem valósult meg.¹⁷

Bárki, aki ma bő egy évszázad múltán betér a szászvári templomba és bármerre tekint is, a Szabó Géza által kezdeményezett restauráció emlékeit láthatja. Igen, azokat a korabeli fejlesztéseket, amelyek nem igényeltek pályázatot, csupán a hívek szilárd elköteleződését, hitét, szeretetét a helyi Istenháza iránt.

Szabó Géza nem csupán a templomunkat modernizálta, hanem a hívek a rá bízott lelkek templomát is. „Fáradhatatlanul dolgozott népe lelki és szellemi kiműveléséért. Igazi jó pap, akihez mindenki bizalommal fordulhatott jó tanácsért, mert készséggel segített minden bajukban. Teljes szeretet is környezte ezért.”-írják a Tolnamegyei Közlönyben róla, még a halála előtt két évvel.

Hittanárként evidens módon az oktatást és nevelést tartotta fő tevékenységének. A forrásaink egybecsengő közlése szerint kitűnő szónok volt, agilis, temperamentumos személyiségével a keresztény hit megalkuvás nélküli hirdetője, terjesztője, sőt védelmezője. Ehhez elég, ha a kommün alatti inzultusait visszaidézzük. Élete folyamán végig Jézus missziós parancsa lebeghetett a szeme előtt: „Menjetez tehát, tegyétez tanítványommá mind a népeket...és tanítsátok meg őket mindannak a megtartására, amit parancsoltam néktez. S én veletez vagyok mindennap, a világ végezetéig.” (Mt. 28, 19-20)

Jegyzetek:

1.Pécsi Egyházmegyei Levéltár (a továbbiakban: PEL.) Szemináriumi Levéltár Nationalia Clericorum ab anno 1890-1900, Schematismus Cleri Dioecesis Quinque-ecclesiensis pro anno domini 1898-125. p., 172. p. 1908-215. p.,1910-229. p., 1914-235. p. Közérdek 1905 (1. évf.) 22. sz. jún.3.-6. p.

2.Pécsi Ujlap 1912 (6. évf.) 297. sz.-2. p. Két új plébános. In: Dunántúl 1912 (2. évf.) 297. sz. dec. 28.-2. p. Az új plébános fogadtatása. In: Dunántúl 1913 (3. évf.) 10. sz. jan. 4.-3. p. Tolnamegyei Közlöny 1912 (40. évf.) 52. sz. dec. 29.-3. p. Bucus-bankett. (sic!) In: Tolnamegyei Közlöny 1913 (41. évf.)-2. sz. jan. 12.-3. p. Tolnavármegye és a Közérdek 1913 (9. évf.) 23. sz. jan. 13.-4. p.

3.A szászvári katolikus kör alakuló gyűlése. In: Dunántúl 1914 (4. évf.) 69. sz. márc. 25.-5. p. Díszoklevél átadás. In: Dunántúl 1914 (4. évf.) 97. sz. ápr. 29.-2. p. Szabó Géza díszoklevele. In: Tolnamegyei Közlöny 1914 (42. évf.) 18. sz. máj. 3.-4. p. Várszegi Alajos: Szászvár. Szászvár. 1991-8. p. és 199. p. A Szászvári R. K. Olvasókör iratanyaga a Baranya Megyei Levéltárban található, jelzete: BML. IV.434. a. 14. doboz.

4.Katonák búcsúzása Szászváron. In: Pécsi Ujlap 1914 (8. évf.) 170. sz. júl. 29.-2. p. Katonák búcsúzása Szászváron. In: Tolnamegyei Közlöny 1914 (42. évf.) 31. sz. aug. 2.- 4. p.

5.Részletesebben lásd: Patton Gábor: A nagy restauráció időszaka. Patton Gábor: A Szent Anna kápolna és templomunk újraszentelése. Patton Gábor: „Hívom az élőket, elsíratom a holtakat és megtöröm a villámokat” 1. Szászvár harangjai. In: www.szaszvariplebania.hu

Szokoly Károly: Szászvári krónika az ezredfordulóig. Szászvár 2021-59. p. PEL.III.128_Szaszvar_historia_vol_III_diversa_0056. Templomszentelés. In: Tolnavármegye és a Közérdek 1913 (9. évf.) 74. sz. szept. 15.-3. p. Szabó Géza esperes-plébános halála. In: Tolnamegyei Ujság 1920 (2. évf.) 33. sz. aug. 7.-1. p.

6.Pásztorjáték Szászváron. In: Tolnamegyei Közlöny 1914 (42. évf.)- 1. sz. jan. 4.-4. p. Hasonló írások még: Pécsi Ujlap 1914 (8. évf.) 3. sz. jan. 4.- 2. p. Dunántúl 1914 (4. évf.) 3. sz. jan. 4.-7. p. Karácsonyi páztorjátékok Szászváron. In: Tolnamegyei Közlöny 1915 (43. évf.) 1. sz. jan. 3.-3. p. A szászvári páztorjátékok sikere. In: Dunántúl 1917 (7. évf.) 9. sz. jan. 12.-6. p. Karácsonyi páztorjátékok. In: Tolnamegyei Közlöny 1917 (45. évf.) 2. sz. 1917 jan. 14.-3. p. Ifjúsági előadások Szászváron. In: Tolnamegyei Közlöny 1918 (46. évf.) 3. sz. jan. 20.-2. p. Karácsonyi páztorjáték. In: Tolnamegye és a Közérdek 1918 (16. évf.) 52. sz. dec. 27.-4. p.

7.Szászvári-processió Mária-Gyűdön. In: Dunántúl 1914 (4. évf.) 149. sz. júl. 2.-4. p. Háborús zarándoklat Magyaregregyre. In: Dunántúl 1916 (6. évf.) 120. sz. máj. 25.-4. p.

8.In: Dunántúl 1915 (5. évf.) 141. sz. jún. 22.-3. p., In: Pécsi Ujlap 1915 (9. évf.) 141. sz. jún. 22.-1. p.

9.Tanítógyűlés Szászváron. In: Dunántúl 1917 (7. évf.) 145. sz. jún. 27. -2. p.

10.PEL.III.128_Szaszvar_historia_vol_III_diversa_0069. Várszegi Alajos: Szászvár. Szászvár 1991-70-71. p., 103. p. Várszegi Alajos: Szászvár élete a Tanácsköztársaság idején. In: Baranyai Művelődés 1969 10. sz.-99. p. Merénylet egy plébános ellen. In: Budapest 1918 (42. évf.) 54. sz. márc. 5.-6. p. Merénylet a szászvári plébános ellen. In: Tolnavármegye és a Közérdek 1918 (16. évf.) 10. sz. márc. 7.-2. p. Merénylet. In: Tolnamegyei Közlöny 1918 (46. évf.) 10. sz. márc. 10-2. p. Van már Bünbak. (sic!) In: Dunántúl 1919 (9. évf.) 52. sz. márc. 20.-2. p. Szoborszentelés Szászváron. In: Tolnamegyei Ujság 1920 (2. évf.) 22. sz. máj.22.-3. p. Patton Gábor: Volt egyszer egy Nepomuki Szent János kápolnánk. In: www.szaszvariplebania.hu

11.Solymár Imre: Fejezetek Györe történetéből (1235-1948). In: Tolna Megyei Levéltári Füzetek 6. Szerk.: Dobos Gyula Szekszárd 1997-68. p. 273. sz. jegyzet. A levél Juhász János gyűjteményéből való.

12.In: Dunántúl 1919 (9. évf.) 191. sz. szept. 17.2. p.

13. A háborúban elesett szászvári hősök emléke. In: Tolnamegyei Ujság 1920 (2. évf.) 8. sz. febr. 21. -3. p. Mária Országá énekes és imádságos könyve. In: Tolnamegyei Ujság 1920 (2. évf.) 21. sz.-máj. 15.-2. p.

14.PEL.III.128_Szaszvar_matr_def_1917-1927_0033,
PEL.III._Szaszvar_historia_vol_III_diversa_0055.

15.Szászvár plébánosa meghalt. In: Dunántúl 1920 (10. évf.) 151. sz. aug. 5.- 2.
p. Szabó Géza esperes-plébános halála. In: Tolnamegyei Ujság 1920 (2. évf.) 33.
sz. aug. 7. -1. p.

16.PEL.III.128_Szaszvar_matr_def_1917-1927_0033,_0085.

17.Iskolaszéki Jegyzőkönyvek Szászvár I. PEL.III.128. 009_0032.